

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту

 Вікторія ШВЕДУН

“27” серпня 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Краєзнавство, країнознавство та географія туризму»

циклу професійної (обов'язкової) підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
спеціальність 242 «Туризм»
за освітньо-професійною програмою «Туризм»

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Рекомендовано кафедрою менеджменту на:

2020-2021 навчальний рік Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Перезатверджено. Начальник кафедри М _____ Вікторія ШВЕДУН
(підпис)

20__-20__ навчальний рік Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено. Начальник кафедри М _____ Вікторія ШВЕДУН
(підпис)

20__-20__ навчальний рік Протокол від «__» _____ 20__ року № __

2020 рік

1. Анотація

Навчальна дисципліна «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму» є введенням в проблематику краєзнавчої, країнознавчої освіти та наукового напрямку географії туризму. Сьогодні в Україні настала вельми сприятлива ситуація для розвитку даних напрямів. Зростання потреби в знаннях з цих напрямів можливо спостерігати на різних рівнях, як на професійному, так і серед широких верств населення. Це пояснюється піднесенням рівня національної самосвідомості, зростанням інтересу як до загальної історії України в цілому, так і своєї малої Батьківщини – рідного краю, власного коріння, а також до історії інших країн і народів. Найкращим засобом отримання таких знань є здійснення туристських подорожей та екскурсій, оскільки саме туризм як галузь індустрії і спосіб життя базується на відвічній потребі людини у пізнанні навколишнього світу, природи, культури та її схильності до мандрів, першовідкриттів, пересування у просторі та часі.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Поступна Олена Вікторівна, доцент кафедри менеджменту, к.держ.упр, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, Робочий номер телефону – 707-18-02.
E-mail	postupna@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- історія становлення та розвитку туристичного краєзнавства в Україні; - сучасні тенденції розвитку вітчизняного і міжнародного туризму; - регіональні відмінності у розвитку туризму.
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід теоретико-методологічних питань управлінської діяльності; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі із застосуванням творчих форм роботи

* – заповнюється за бажанням НПП.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму» проводяться згідно із затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 11.00 до 11.00 в аудиторії № 5 Навчально-науково-виробничого центру НУЦЗУ. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти (далі – здобувач) в консультації час погоджується з викладачем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: економіка підприємства.

Постреквізити: культура безпеки.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму» є ознайомлення здобувачів з методикою і особливостями комплексного дослідження туристичної індустрії країн та регіонів світу, даними про головні туристичні центри й регіони світу, організацією туристичного господарства, умовами та особливостями його розвитку у різних країнах світу та районах України.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- визначення об'єкту, предмету та головних завдань навчальної дисципліни;
- засвоєння понятійно-категоріального апарату дисципліни;
- формування уявлення про специфіку розвитку туризму в різних туристичних регіонах і країнах світу;
- ознайомлення з особливостями організації краєзнавчого туризму в регіонах України;
- висвітлення сучасних тенденцій розвитку туризму в основних регіонах світу;
- обґрунтування теоретико-методологічних засад географії туризму;
- виявлення особливостей методології та методики проведення географічних досліджень у сфері туризму;
- дослідження туристичного ресурсознавства та застосування регіонального підходу до географічної характеристики природних та культурно-історичних ресурсів туризму;
- аналіз комплексної географічної характеристики спеціалізованих видів туризму, що виступають інформаційною базою для формування програм перебування туристів, розробки спеціальних турів та умовою розвитку програмного туризму.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму» здобувач повинен отримати:

знання:

- наукові засади навчальної дисципліни;
- природно-географічні основи туристичної діяльності;
- сучасні тенденції розвитку вітчизняного і міжнародного туризму;
- наукові концепції та моделі в географії туризму;
- методику географічних досліджень в туризмі;
- географічні особливості туристичних потоків і спеціальних видів туризму;
- туристично-рекреаційне районування світу;

уміння:

- застосовувати у процесі дослідження країн та регіонів світу основи

туристичного країнознавства;

- користуватися картою та іншими картографічними матеріалами в цілях туризму;
- застосовувати набуті знання для розробки туристичних маршрутів та по компонентних і комплексних туристичних характеристик країн і регіонів світу;
- користуватися схемами туристично-рекреаційного районування світу;
- володіти методами географічних досліджень в туризмі;
- оперувати географічною інформацією стосовно визначення атрактивності туристичних ресурсів та оцінки туристичного потенціалу країн і регіонів на предмет розвитку спеціальних видів туризму;
- пояснювати основні географічні закономірності туристичних потоків;
- розрізняти різні види туристичних ресурсів та здійснювати їхнє оцінювання;
- визначати та пояснювати регіональні відмінності у розвитку туризму;
- використовувати географічну інформацію в практичній роботі щодо формування конкурентоспроможного туристичного продукту та підвищення якості туристичного обслуговування споживачів;

комунікація:

- донесення ідей, проблем, власного досвіду та аргументації;
- збір, інтерпретація та застосування даних;

автономія та відповідальність:

- лідерство та відповідальність в процесі дослідження туристичного ресурсознавства та застосування регіонального підходу до географічної характеристики туристських ресурсів;
- відповідальне ставлення до збереження екосистеми, історичних об'єктів та туристсько-рекреаційних територій.

Повинні бути сформовані наступні *компетентності*:

- здатність визначати мотиви туристичної подорожі та споживчі характеристики туристичних послуг.

Результати навчання:

Основними результатами вивчення навчальної дисципліни «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму» є спроможність здобувача:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
- здатність працювати в міжнародному контексті;
- знати історію становлення туризму в Україні та за кордоном,

сучасний стан туризму в світу, основні поняття географії туризму, фактори, що визначають потребу в туризмі, основні тенденції в географії міжнародних потоків, структуру туристських потоків, основні райони та центри туризму в різних регіонах світу;

— знати особливості політичної карти світу, глобальні тенденції розвитку туризму у світі, основні концепції країнознавчих досліджень, специфіку просторово-територіальної організації країн світу, туристські макрорегіони та регіони світу, географію основних напрямків розвитку туризму (ділового, релігійного, лікувально-оздоровчого, туризму з метою відпочинку та розваг);

— вміти збирати та аналізувати інформацію, працювати з фіксованою інформацією, з довідковою літературою, складати тексти доповідей, виступів, статей, аналізувати існуючий рекреаційний потенціал країн, визначати перспективи його використання, використовувати дослідження світового ринку послуг з метою розробки турів, визначати потенційний попит споживачів рекреаційних послуг задля розробки проектів нових турів.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Заочна форма навчання
Рік підготовки	1-й
Семестр	2-й
Обсяг кредитів ЄКТС	5
Загальна кількість годин	150 год.
Лекції	10 год.
Практичні, семінарські	4 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	136 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен

6. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
2 семестр (19 тижнів)		
Модуль № 1		
1-2	Тема 1. Краєзнавство як навчальна дисципліна та науковий напрям. 1.1. Структура навчальної дисципліни, її мета та завдання.	Лек. – 2 год. СР – 11 год.

	<p>1.2. Визначення поняття «краєзнавство».</p> <p>1.3. Об'єкт, предмет, задачі та функції туристського краєзнавства.</p> <p>1.4. Джерела національного краєзнавства.</p> <p>1.5. Становлення краєзнавства як науки.</p>	
3	<p>Тема 2. Теоретико-методологічні засади краєзнавства.</p> <p>2.1. Методи в туристсько-краєзнавчій діяльності.</p> <p>2.2. Напрямки краєзнавчих досліджень.</p> <p>2.3. Рівні туристсько-краєзнавчих досліджень.</p> <p>2.4. Термінологічні дискусії та їх значення для визначення статусу краєзнавства.</p> <p>2.5. Навчальні краєзнавчі екскурсії.</p>	СР – 11 год.
4-5	<p>Тема 3. Історичні аспекти туристичного краєзнавства.</p> <p>3.1. Історична періодизація туристського краєзнавства.</p> <p>3.2. Витоки краєзнавства.</p> <p>3.3. Зародження наукового краєзнавства.</p> <p>3.4. Становлення краєзнавства.</p> <p>3.5. Організація краєзнавства в Україні.</p> <p>3.6. Діяльність Української республіканської ради по туризму та екскурсіях щодо розвитку масового туристського руху в країні.</p> <p>3.7. Утворення та діяльність Національної спілки краєзнавців України.</p>	Лек. – 2 год. СР – 12 год.
6	<p>Тема 4. Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.</p> <p>4.1. Музеї – державні та громадські установи, що займаються краєзнавчо-освітньою діяльністю.</p> <p>4.2. Роль музеїв у розвитку суспільства.</p> <p>4.3. Класифікація музеїв України.</p> <p>4.4. Визначні музеї України.</p> <p>4.4.1. Визначні музеї України.</p> <p>4.4.2. Львів – місто-музей і місто музеїв.</p> <p>4.5. Заснування міста Харкова: теорії, символіка, будівництво фортеці.</p> <p>4.5.1. Теорії про дату заснування міста Харкова.</p> <p>4.5.2. Теорії про походження назви міста Харкова.</p> <p>4.5.3. Будівництво Харківської фортеці.</p> <p>4.5.4. Герб міста Харкова та повітових міст Харківської області.</p>	ПЗ – 2 год. СР – 12 год.
Модуль № 2		

7	<p>Тема 5. Методологічні основи туристичного країнознавства.</p> <p>5.1. Основні етапи розвитку країнознавчих знань. 5.2. Інституціоналізація країнознавства. 5.3. Концепції і предмет країнознавчих досліджень. 5.4. Історія становлення та розвиток туристичного країнознавства. 5.5. Місце країнознавства у системі туризмознавчих дисциплін. 5.6. Функції країнознавчої дисципліни. 5.7. Завдання країнознавства. 5.8. Територія в країнознавстві.</p>	Лек. – 2 год. СР – 11 год.
8-9	<p>Тема 6. Сучасні світові тенденції.</p> <p>6.1. Цивілізаційний підхід до вивчення країн сучасного світу. 6.2. Глобалізація. Міжнародна інтеграція. 6.3. Геоекономіка і геополітика. 6.4. Регіоналізація: сучасні підходи до поділу світу та окремих країн на регіони. 6.5. Регіони світу. 6.6. Політична карта світу – основа країнознавчих знань. 6.7. Расові, етнічні, мовні та релігійні відмінності людства.</p>	СР – 11 год.
10-11	<p>Тема 7. Країни Європи.</p> <p>7.1. Загальна характеристика Європи. 7.2. Регіони Європи. 7.3. Значення Європейського Союзу у розвитку економіки Європи. 7.4. Формування сучасної політичної карти країн Центрально-Східної Європи. 7.5. Країнознавча характеристика однієї з країн Центрально-Східної Європи.</p>	Лек. – 2 год. СР – 12 год.
12-13	<p>Тема 8. Короткий огляд країн з високим рівнем розвитку туризму.</p> <p>8.1. Характеристика Іспанії. 8.2. Характеристика Ізраїлю. 8.3. Характеристика Таїланду. 8.4. Туристичний імідж території. 8.5. Методологічні основи створення туристичного іміджу країни.</p>	СР – 12 год.
Модуль № 3		
14-15	<p>Тема 9. Туризм як соціальне явище.</p> <p>9.1. Туризм як результат пересування людей по</p>	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год.

	<p>різних туристських маршрутах.</p> <p>9.2. Історія виникнення і розвитку подорожей і туризму.</p> <p>9.3. Класифікація та види туризму.</p> <p>9.4. Туризм як сучасна галузь «невидимого експорту».</p> <p>9.5. Прямий і непрямий вплив розвитку на економіку регіону чи країни.</p> <p>9.6. Географія туризму як наукова дисципліна.</p> <p>9.6.1. Методологічні основи географії туризму. Зміст науки «Географія туризму». Погляди науковців на об'єкт і предмет дослідження географії туризму.</p> <p>9.6.2. Завдання географії туризму.</p> <p>9.6.3. Вивчення туризму в соціології, психології, економіці, правознавстві та інших науках. Тематика досліджень туризму зазначеними науками. Співвідношення географії туризму і туризмології, географії туризму і рекреаційної географії (спільні риси та відмінності).</p> <p>9.6.4. Місце географії туризму в ієрархічній структурі географічних і суспільно-географічних наук за різними авторами.</p> <p>9.6.5. Функції географії туризму (теоретична, конструктивна, освітня, виховна, світоглядна, прогностична).</p> <p>9.6.6. Міждисциплінарність курсу. Зв'язки географії туризму з іншими науками – географічними і негеографічними.</p> <p>9.6.7. Історія виникнення і розвитку географії туризму в Україні. Вклад українських учених у розвиток географії туризму.</p>	СР – 14 год.
16-17	<p>Тема 10. Туристські ринки і послуги в туризмі.</p> <p>10.1. Уявлення про туристичні ринки.</p> <p>10.2. Джерела збору інформації про стан зарубіжних і вітчизняних туристських ринків.</p> <p>10.3. Чинники, що визначають сегментацію міжнародного туристського ринку.</p> <p>10.4. Регіональні та національні туристичні ринки.</p> <p>10.5. Послуги на туристичному ринку.</p> <p>10.6. Індустрія туризму.</p> <p>10.7. Туристсько-рекреаційна інфраструктура.</p>	СР – 15 год.
18-19	<p>Тема 11. Рекреаційне та туристичне районування.</p> <p>11.1. Процес рекреаційного та туристського районотворення та його характеристика.</p>	СР – 15 год.

	11.2. Районоутворюючі ознаки в туризмі та головні риси туристичних районів. 11.3. Рекреаційна оцінка території та формування рекреаційних районів. 11.4. Туристичне районування території України. 11.5. Основні поняття, терміни та категорії науки «Географія туризму». 11.6. Туризм як соціо-еколого-економічна система.	
Всього		150 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; СР – самостійна робота.

7. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Аріон О. В. Географія туризму: навч.-метод. посіб. / О. В. Аріон, С. І. Уліганець. – К. : ВГЛ «Обрії», 2009. – 172 с.
2. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії / О. О. Бейдик. – К. : Ін-т туризму федерації профспілок України, 1998. – 130 с.
3. Бейдик О. О. Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії (географії туризму) / О. О. Бейдик. – К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 1993. – 56 с.
4. Блій де. Г. Географія: світи, регіони, концепти / Блій де. Г., Муллер П. ; пер. з англ. ; передмова та розділ «Україна» О. Шаблія. – К. : Либідь, 2004. – 740 с.
5. Голубко В. Історичне краєзнавство : навч. посіб. / В. Голубко, С. Качарба, А. Середняк. – Ч. І. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – 130 с.
6. Домбровська С. М. Краєзнавство, країнознавство та географія туризму : опорний конспект лекцій [для всіх форм навчання спец. 242 «Туризм»] / С. М. Домбровська. – Х. : НУЦЗУ, 2019. – 319 с.
7. Дорошко М. С. Країнознавство. Країни СНД : навч. посіб. / М. С. Дорошко. – К. : МАУП, 2007. – 286 с.
8. Жванко Л. М. Краєзнавство : конспект лекцій (для студ. усіх курсів ден. і заоч. форм навчання напрямів підготовки: 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030601 «Менеджмент») / авт.: Л. М. Жванко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 163 с.
9. Кляп М. П., Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – Київ : Знання, 2011. – 334 с. (Серія "Вища освіта ХХІ століття").
10. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посіб. / С. П. Кузик. – К.: Знання, 2011. – 271 с.
11. Кусков А. С. Туристское ресурсосведение / А. С. Кусков. – М. : Академия, 2008. – 208 с.
12. Лажник В. Й. Країнознавство : навч.-метод. комплекс дисципліни /

В. Й. Лажнік, І. П. Мандрик. – Луцьк : Східноєвропейський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. – 95 с.

13. Лизогуб В. А. Країнознавство : курс лекцій / В. А. Лизогуб. – Х. : Право, 2017. – 368 с.

14. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. П. Мальська, М. З. Гамкало, О. Ю. Бордун. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 224 с.

15. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. / П. О. Маслік. – К. : Знання, 2008. – 343 с.

16. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / Є. В. Панкова. – К. : Альтерпрес, 2003. – 352 с.

17. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : навч. посіб. / А. Ю. Парфіненко. – Х. : Бурун-книга, 2009. – 288 с.

18. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський ; за заг. ред. проф. Ф. Д. Заставного. – К. : Знання, 2006. – 575 с.

19. Петринка Л. В. Географія туризму / Л. В. Петринка. – Х. : Основа, 2011. – 96 с.

20. Покоłodна М. М. Туристське краєзнавство : навч. посіб. / М. М. Покоłodна, Л. Д. Божко ; Харк. нац. ун-т міськ. Госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 310 с.

21. Сапожникова Е. Н. Страноведение: теория и методика туристского изучения стран : учеб. пособ. [для выс. уч. заведений] / Е. Н. Сапожникова. – М. : Изд. центр Академия, 2008. – 240 с.

22. Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму : навч. посіб. / І. В. Смаль. – Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – 264 с.

23. Туристичне країнознавство : навч. посіб. / за ред. В. Ф. Семенова. – Одеса : «Атлант» ОДЕУ, 2010. – 340 с.

24. Уривалкін О. М. Історичне краєзнавство : навч. посіб. [для студ.] / О. М. Уривалкін. – Ніжин, 2002. – 157 с.

25. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні : навч. посіб. [для студ. вузів] / В. К. Федорченко, Т. А. Дьорова. – К. : Вища школа, 2002. – 195 с.

Допоміжна

26. Атлас світу / [авториз. пер. з англ. мов. вид. Collins World Atlas ; відп. ред. О. Вакуленко]. – К. : Картографія, 2005. – 336 с.

27. Бобрович І. П. Сучасні тенденції розвитку основних галузей економіки Франції / І. П. Бобрович, О. П. Гуз // Наук. вісник Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Географічні науки. – 1999. – № 9. – С. 109–112.

28. Бредіхін А. В. ЄС та МЕРКОСУР: історія створення та розвиток співробітництва / А. В. Бредіхін, В. М. Завадський // Вісник Донец. ун-ту. Сер. Б : Гуманітарні науки. – 2008. – Вип. 1. – С. 151–155.

29. Джаман М. А. Етногеографические аспекты развития глобализации и регионализации в современном мире : монография ; под ред.

М. А. Джамана / М. А. Джаман, П. В. Шуканов. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 200 с.

30. Джуга О. Зміни на польському ринку праці після вступу до Європейського Союзу / О. Джуга, І. Мандрик // Європейський Союз та Україна: Перспективи трансформації двосторонніх відносин : зб. матеріалів III щорічної Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми міжнародних відносин: політичні, економічні та правові аспекти (м. Львів, 25 жовтня 2013 р.). – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – С. 32–35.

31. Дружинин Н. Л. Японія: Економічне чудо / Н. Л. Дружинин. – СПб. : Питер, 2003. – 272 с.

32. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник – 5-те вид., перероб. і доп. / І. Дубович. – К. : Знання, 2008. – 839 с.

33. Жук П. Етнополітична карта світу ХХІ століття / П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак. – Тернопіль : Мандрівець, 2000. – 238 с.

34. Жупанський Я. І. Роль і місце географічного краєзнавства у структурі національного краєзнавства / Я. І. Жупанський, В. П. Круль. // Географічне краєзнавство: сучасний стан і перспективи. – Житомир : Льонок, 1992. – С. 4.

35. Костиця М. Ю. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, перспективи концептуального синтезу / М. Ю. Костиця. – Житомир : Косенко, 2006. – 444 с.

36. Кочетов З. Г. Геоэкономика (Освоение мирового экономического пространства) : учебник / З. Г. Кочетов. – М. : БЭК, 1999. – 480 с.

37. Кравченко С. Тривожні тенденції. Центральна Азія: виклики стабільності та проблеми регіональної безпеки / С. Кравченко // Політика і час. – 2003. – № 10. – С. 53–58.

38. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм : навч. посіб. / М. П. Крачило. – К. : Вища школа, 1994. – 191 с.

39. Лажнік В. Й. Двопалатні парламентські системи країн світу як об'єкт країнознавчих політико-географічних досліджень / В. Й. Лажнік, М. А. Наход // Наук. вісн. ВДУ. Географічні науки (Економічна і соціальна географія, країнознавство). – 1999. – № 9. – С. 74–82.

40. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України : навч. посіб. / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.

41. Мандрик І. П. Особливості розвитку міжнародного туризму в країнах Південної Європи / І. П. Мандрик, А. В. Шиманська // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Географічні науки. – 2004. – № 5. – С. 354–360.

42. Мандрик І. П. Особливості розвитку нових видів зв'язку в країнах Західної Європи / І. П. Мандрик, Д. М. Ольховик // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2012. – № 18 (243). – С. 131–138.

43. Мандрик І. П. Особливості розвитку туризму в Португалії /

І. П. Мандрик, І. В. Степасюк // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Географічні науки. – 2012. – № 9 (234). – С. 153–159.

44. Мандрик І. П. Особливості функціонування транспортної системи Росії в перехідний період економіки / І. П. Мандрик // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2006. – № 3. – С. 249–255.

45. Народонаселение мира : энциклопедический словарь / гл. ред. Г. Г. Меликьян. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1994. – 640 с.

46. Народы и религии мира : энцикл. / гл. ред. В. А. Тишков ; редкол. О. Ю. Артемов (отв. секретарь) и др. – М. : БРЭ, 1998. – 928 с.

47. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: соціокультурний розвиток людства : навч. посіб. Вид. 3-тє, стереотип. / Ю. Павленко ; відп. ред. та автор вст. слова С. Кримський. – К. : Либідь, 2001. – 360 с.

48. Прокопчук В. С. Історичне краєзнавство Правобережної України 30-х років ХХ-го – початку ХХІ ст.: від репресій, занепаду – до відродження й розвитку. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2005. – 447 с.

49. Тронько П. Т. Історичне краєзнавство в Українській РСР / П. Т. Тронько, В. О. Горбик, О. І. Лугова. – К. : Наукова думка, 1989. – 240 с.

50. Тронько П. Т. Краєзнавство України / П. Т. Тронько. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2003. – 126 с.

51. Хильберто Лопес-и-Ривас. Неолиберальная глобализация и автономия в Мексике / Лопес-и-Ривас Хильберто // Латинская Америка. – 2001. – № 9. – С. 17–25.

Інформаційні ресурси

52. <http://tourlib.net/ua.htm>.

53. http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/.

54. www.unwto.org.

55. <https://ru.countries.world/>.

56. <http://restinworld.ru/countries/index.html>.

57. <http://www.vokrugsveta.ru/encyclopedia/>.

8. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

перша – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна);

друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС;

третья – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Для оцінки використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях у формах усного опитування та письмових робіт. За навчальним планом до дисципліни

«Краєзнавство, країнознавство та географія туризму» входить написання однієї контрольної роботи. Підсумкова форма контролю – екзамен.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль 1	Лекції	2	0	0
	Практичні заняття*	1	15	15
Разом за модуль 1				15
Модуль 2	Лекції	2	0	0
	Практичні заняття*	0	0	0
Разом за модуль 2				0
Модуль 3	Лекції	1	0	0
	Практичні заняття*	1	15	15
	Контрольна робота*	1	25	25
Разом за модуль 3				40
Разом за поточний контроль				55
II. Індивідуальна самостійна робота				15
III. Підсумковий екзамен				30
Разом за всі види навчальної роботи				100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- за виконання контрольної роботи;
- підсумкового контролю успішності (екзамен).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 балів):

13-15 бали – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Розвиває власну думку, самостійно добирає приклади;

10-12 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його

основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності;

7-9 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки;

4-6 бал – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0-3 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань та практичних завдань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення.

Викладачем оцінюється самостійність думок, логіка викладу та якість аргументації, повнота розкриття навчальних питань, культура мовлення і діалогу, використання навчальної, наукової та спеціальної літератури, вміння виділяти головне, узагальнювати, робити висновки.

Вимоги до виконання контрольної роботи здобувачами

Контрольна робота – вид обов'язкових навчальних робіт, за результатами виконання яких здобувач отримує допуск до підсумкового контролю; письмова робота, виконана здобувачем за відповідною темою. Написання контрольної роботи має на меті – заохочувати здобувачів до наукової роботи, прищеплюючи їм навички самостійної підготовки доповідей, повідомлень, роботи з першоджерелами, монографічною літературою та періодичними виданнями. Контрольні роботи перевіряються викладачем перед початком навчальної сесії.

Обсяг контрольної роботи має бути 18 (20) сторінок друкованого (рукописного) тексту. У той же час вона може бути більшою за обсягом, але головне – щоби була розкрита в повному обсязі поставлена проблема дослідження. Тема контрольної роботи повинна відповідати тематиці курсу і має бути узгодженою з викладачем. До теми контрольної роботи складається план (не більше 3-4 пунктів), питання якого відбивають проблематику теми. Після кожного питання плану та наприкінці контрольної роботи надаються узагальнення та висновки. Наприкінці контрольної роботи надається список використаної літератури (не менше 4-5 найменувань навчальних та спеціальних видань). При бажанні контрольну роботу можна доповнити ілюстративним матеріалом, який вміщується в кінці роботи.

Контрольна робота повинна мати таку структуру:

- титульний аркуш (1 стор.);
- зміст (1 стор.);

- вступ (1-2 стор.);
- основна частина (10-12 стор.);
- висновки (1-2 стор.);
- список використаних джерел і літератури (1 стор.);
- додатки (за бажанням).

Вимоги до оформленню контрольної роботи.

1. Контрольна робота, виконана за допомогою технічних засобів:
 - повинна мати текст комп'ютерного набору формату А-4, включаючи рисунки, таблиці та графіки;
 - текст оформлюється в редакторі Microsoft Word;
 - шрифт Times New Roman, кегль 14, 1,5 інтервал;
 - поля зліва 3,0 см., праворуч 1,5 см., зверху і знизу – 2,0 см.;
 - текст вирівнюється по ширині;
 - контрольна робота нумерується з першого листа, але на титульному аркуші номер не ставлять;
 - номер сторінки в роботі завжди виставляється в верхньому правому куті;
 - питання роботи оформляються прописними буквами жирним шрифтом, в кінці крапка не передбачена;
 - робота роздруковується на принтері на аркушах формату А4;
 - текст повинен розташовуватися тільки на одній стороні аркуша;
 - в кінці контрольної роботи наводиться список використаної літератури згідно встановлених вимог;
 - контрольна робота має бути підписана здобувачем із зазначенням дати її виконання.
2. Контрольна робота, яка пишеться від руки:
 - повинна бути охайно оформленою, розбірливо написана без скорочення слів (крім загально відомих скорочень);
 - інші вимоги такі ж, як і для
3. Джерела в списку літератури розташовуються одним з двох способів:
 - в міру того, як посилання на роботи з'являються в тексті;
 - в алфавітному порядку.

Етапи написання контрольної роботи.

Першим етапом написання роботи є складання бібліографії з обраної наукової теми. У роботах подібного рівня не рекомендується обмежуватися лише навчальною літературою (підручниками, посібниками або методичними розробками), а обов'язково слід ознайомитися з кількома спеціальними науковими або науково-популярними дослідженнями, що підвищить якісний рівень роботи, її наукову цінність.

Наступним етапом є глибоке вивчення наукових джерел – знаходження найбільш яскравих документальних підтверджень тим фактам, що викладаються в контрольній роботі, ретельний аналіз та оцінка відповідних документів.

Далі здійснюється систематизація й узагальнення фактичного матеріалу – накопичення необхідного обсягу інформації відповідно до теми і структури роботи, відбір найбільш переконливих і вагомих даних, розташування їх у певній хронологічній і тематичній послідовності.

Вся підготовча робота завершується аргументованим та логічним викладенням особистих думок у письмовій формі. Головною умовою досягнення логічності під час написання контрольної роботи є чітке розуміння здобувачем мети, головних напрямків і кінцевого результату своєї роботи. Питання контрольної роботи повинні бути викладені переконливо, обов'язково потрібно використовувати різноманітні види аргументів та доводів: порівняння, зіставлення, посилення на джерела тощо.

Контрольні роботи повинні надаватися здобувачами для реєстрації на кафедрі та на рецензування викладачу кафедри в установлені графіком навчального процесу строки не менш ніж за 20-25 днів до початку сесії. Як виняток, допускається прийняття до перевірки робіт перед початком сесії за дозволом кафедри з врахуванням поважних причин, підтверджених документально. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури, аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Роботи, які виконані відповідно до необхідних вимог та захищені здобувачами, оцінюються позитивно як «зараховані», на підставі чого здійснюється допуск до підсумкового контролю.

Критерії оцінювання знань здобувачів за виконання контрольної роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 25 балів):

20-25 балів – в роботі присутні всі структурні елементи, питання розкриті повно і всебічно, виклад матеріалу логічний, висновки аргументовані, використана актуальна література, робота правильно оформлена. При захисті роботи здобувач вільно оперує термінологією, демонструє глибокі знання використаної при підготовці літератури, має власну думку щодо питання і може її довести, логічно та послідовно викладає матеріал і в змозі вільно та професійно вести дискусію;

14-19 бали – за умов, зазначених вище, але мають місце певні недоліки при висвітленні матеріалу: є 2-3 незначні помилки, припускаються неточні твердження, не підкріплені нормативними чи іншими доказами, при цьому матеріал викладено логічно, в списку джерел достатня кількість позицій, немає грубих помилок в оформленні. При захисті роботи здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

6-13 бали – якщо одне з питань розкрито не повністю, присутні логічні і фактичні помилки, в списку літератури багато застарілих джерел, допущені істотні помилки в оформленні. При захисті роботи погано простежується

зв'язок між відповіддю і матеріалом роботи, здобувач висвітлює питання в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається зробити висновки, але при цьому допускає грубі помилки, відсутня логіка викладення матеріалу;

0-5 бал – якщо в роботі неправильні, неточні і неконкретні відповіді на поставлені питання, несамотійний характер виконання контрольної роботи, відсутність необхідних пояснень та відповідей, фактичні помилки, допущені при відповіді на питання, не правильне, не дбале оформлення роботи, не вистачає структурних елементів, в списку літератури не достатньо джерел, робота оформлена не по вимогам, наявність значної кількості граматичних помилок. При захисті роботи здобувач не може відповісти на питання або відповідає неправильно, не розуміє його суті, а отже, не може зробити висновки.

Перелік рекомендованих тем для написання контрольної роботи:

1. Становлення краєзнавства як науки.
2. Навчальні краєзнавчі екскурсії.
3. Організація краєзнавчого спостереження і практичних робіт.
4. Діяльність Української республіканської ради по туризму та екскурсіях щодо розвитку масового туристського руху в країні.
5. Утворення та діяльність Національної спілки краєзнавців України.
6. Визначні музеї України.
7. Заснування міста Харкова: теорії, символіка, будівництво фортеці.
8. Територія в країнознавстві.
9. Політична карта світу – основа країнознавчих знань.
10. Расові, етнічні, мовні та релігійні відмінності людства.
11. Формування сучасної політичної карти країн Центрально-Східної Європи.
12. Країнознавча характеристика однієї з країн Центрально-Східної Європи.
13. Туристичний імідж території.
14. Методологічні основи створення туристичного іміджу країни.
15. Географія туризму як наукова дисципліна.
16. Індустрія туризму.
17. Туристсько-рекреаційна інфраструктура.
18. Основні поняття, терміни та категорії науки «Географія туризму».
19. Туризм як соціо-еколого-економічна система.

Індивідуальна самотійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу необхідно здійснити поглиблене вивчення теми з рекомендованих за програмою курсу, підготувати доповідь/завдання і захистити її/його на практичному занятті. Результати роботи можуть бути оформлені у вигляді есе, реферату та ін.

Критерії оцінювання індивідуальної самотійної роботи здобувачів

(оцінюється в діапазоні від 0 до 15 балів):

11-15 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

6-10 бали – вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі;

3-5 бали – частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

1-2 бали – поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки;

0 бали – не знає відповіді на поставлені питання;

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість у правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міждисциплінарні та внутрішньо предметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблемного питання, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів:

1. Об'єктно-предметна сфера та джерельна база краєзнавства.
2. Краєзнавчі дисципліни в системі гуманітарних наук.
3. Доля краєзнавства у ХХ столітті.
4. Краєзнавча робота. Напрями вивчення свого краю.
5. Методи та концепції країнознавчих досліджень.
6. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації.
7. Категорії туристичного країнознавства.
8. Країнознавча характеристика країн Америки.
9. Місце і роль географії туризму у програмі підготовки спеціалістів з туризму.
10. Структура та типологія національних туристичних ринків. Тип національного туристичного ринку України.
11. Географія активних видів туризму.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в усній формі – екзамену.

Кожна відповідь на екзамені складається з трьох теоретичних питань. Відповідь повинна містити: формулювання сутності основних понять, сутності, структури і функцій інфраструктури туризму, концептуальних засад становлення, розвитку, організації та функціонування загальної та спеціальної інфраструктури туризму, порівняння українських, європейських та світових практик із організації взаємодії туристичних підприємств із підприємствами, що надають послуги перевезення, розміщення та

харчування в туризмі, а також формулювання висновків. Питання оцінюються за повнотою відповіді.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 30 балів):

26–30 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

16–25 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

11–15 балів – у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але поверхово аналізує матеріал без глибокого всебічного аналізу, без обґрунтування та аргументації, при цьому допускає окремі суттєві неточності та помилки.

6–10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1–5 балів – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості теоретичних питань. Відповіді загальні, при цьому допускаються суттєві помилки.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Структура навальної дисципліни «Краєзнавство, країнознавство та географія туризму», її мета та завдання.
2. Визначення поняття «краєзнавство».
3. Об'єкт, предмет, задачі та функції туристського краєзнавства.
4. Джерела національного краєзнавства.
5. Основні етапи розвитку краєзнавства в Україні.
6. Характеристика основних етапів розвитку краєзнавства в Україні.
7. Видатні постаті українського краєзнавства.
8. Становлення краєзнавства як науки.
9. Методи в туристсько-краєзнавчій діяльності.
10. Напрямки краєзнавчих досліджень.
11. Рівні туристсько-краєзнавчих досліджень.
12. Термінологічні дискусії та їх значення для визначення статусу краєзнавства.
13. Навчальні краєзнавчі екскурсії.
14. Організація краєзнавчого спостереження.
15. Основи проведення практичних робіт з краєзнавства.
16. Історична періодизація туристського краєзнавства.
17. Витоки краєзнавства.
18. Зародження наукового краєзнавства.

19. Становлення краєзнавства.
 20. Організація краєзнавства в Україні.
 21. Діяльність Української республіканської ради по туризму та екскурсіях щодо розвитку масового туристського руху в Україні.
 22. Утворення та діяльність Всеукраїнської спілки краєзнавців.
 23. Музеї – державні та громадські установи, що займаються краєзнавчо-освітньою діяльністю.
 24. Роль музеїв у розвитку суспільства.
 25. Класифікація музеїв України.
 26. Визначні музеї України.
 27. Львів – місто-музей і місто музеїв.
 28. Теорії про дату заснування міста Харкова.
 29. Теорії про походження назви міста Харкова.
 30. Герб міста Харкова та повітових міст Харківської області.
- Будівництво Харківської фортеці.
31. Основні етапи розвитку країнознавчих знань.
 32. Інституціоналізація країнознавства.
 33. Концепції і предмет країнознавчих досліджень.
 34. Історія становлення та розвиток туристичного країнознавства.
 35. Місце країнознавства у системі туризмознавчих дисциплін.
 36. Функції країнознавчої дисципліни.
 37. Завдання країнознавства.
 38. Територія країни, її склад, ресурси.
 39. Параметри території країни: розмір, кордони, конфігурація.
 40. Державні кордони, їхня характеристика.
 41. Цивілізаційний підхід до вивчення країн сучасного світу.
 42. Глобалізація. Міжнародна інтеграція.
 43. Геоелектроніка і геополітика.
 44. Регіоналізація: сучасні підходи до поділу світу та окремих країн на регіони.
 45. Регіони світу.
 46. Політична карта світу: форми правління, форми державного устрою, типи політичних режимів.
 47. Расові та етнічні відмінності людства.
 48. Мовне розмаїття населення Землі.
 49. Релігійна строкатість світу.
 50. Загальна характеристика Європи.
 51. Регіони Європи.
 52. Значення Європейського Союзу у розвитку економіки Європи.
 53. Формування сучасної політичної карти країн Центрально-Східної Європи.
 54. Країнознавча характеристика однієї з країн Центрально-Східної Європи.
 55. Характеристика країн з високим рівнем розвитку туризму.

56. Поняття «образ» - «імідж» - «бренд» території: ієрархія, сутність, властивості та специфіка застосування.
57. Методологічні основи створення туристичного іміджу країни.
58. Туризм як результат пересування людей по різних туристських маршрутах.
59. Історія виникнення і розвитку подорожей і туризму.
60. Класифікація та види туризму.
61. Туризм як сучасна галузь «невидимого експорту».
62. Прямий і непрямий вплив розвитку на економіку регіону чи країни.
63. Уявлення про туристичні ринки.
64. Джерела збору інформації про стан зарубіжних і вітчизняних туристських ринків.
65. Чинники, що визначають сегментацію міжнародного туристського ринку.
66. Регіональні та національні туристичні ринки.
67. Послуги на туристичному ринку.
68. Зміст і специфіка поняття «індустрія туризму».
69. Структура індустрії туризму за різними авторами і підходами.
70. «Туристсько-рекреаційна інфраструктура»: визначення поняття.
71. Визначення поняття «туристичний ринок» (або «ринок туристичних послуг»).
72. Особливості туристичного попиту та туристичної пропозиції.
73. Чинники формування та види ринку туристичних послуг.
74. Структура та типологія національних туристичних ринків.
75. Тип національного туристичного ринку України.
76. Процес рекреаційного та туристського районотворення, його характеристика.
77. Районоутворюючі ознаки в туризмі та головні риси туристичних районів.
78. Рекреаційна оцінка території та формування рекреаційних районів.
79. Туристичне районування території України.
80. Поняття «туризм» і «турист»: українське і міжнародне розуміння.
81. Підходи до визначення туризму та їх географічна інтерпретація: статистичний функціональний, сутнісний (системний).
82. Туризм як соціо-еколого-економічна система.
83. Суб'єкти туризму.
84. Сутність і співвідношення понять «вільний час», «дозвілля», «відпочинок», «розваги», «рекреація», «туризм».
85. Сутність і співвідношення понять «туризм», «подорож», «екскурсія», «міграція».
86. Функції туризму: медико-біологічна, соціально-культурна, економічна, виховна, комунікативна, екологічна.
87. Зміст та завдання науки «Географія туризму». Погляди науковців

на об'єкт і предмет дослідження географії туризму.

88. Вивчення туризму в соціології, психології, економіці, правознавстві та інших науках. Тематика досліджень туризму зазначеними науками.

89. Співвідношення географії туризму і туризмології, географії туризму і рекреаційної географії (спільні риси та відмінності).

90. Місце географії туризму в ієрархічній структурі географічних і суспільно-географічних наук за різними авторами.

91. Функції географії туризму (теоретична, конструктивна, освітня, виховна, світоглядна, прогностична).

92. Зв'язки географії туризму з іншими науками – географічними і негеографічними.

93. Історія виникнення і розвитку географії туризму в Україні. Вклад українських учених у розвиток географії туризму.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
80–89	B	добре	
65–79	C		
55–64	D	задовільно	
50–54	E		
35–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями

дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %.

Розробник:
доцент кафедри менеджменту

Олена ПОСТУПНА